

Satranç Köşesi

Mikhail Botvinnik
1911-1995

Haydar Göral* / hgoral@gmail.com

Satranç, analiz sanatıdır.

Botvinnik

İlk Rus dünya satranç şampiyonudur. 1957-58 ve 1960-61 dışında 1948'den 1963'e kadar 13 yıl boyunca dünya şampiyonluğu unvanını elinde tutmuştur. İkinci Dünya Savaşı yüzünden turnuvalar ertelenmemiş olsaydı dünya şampiyonluğunu 1940'ta Alekhine'den alacağına inananlar vardır.

12 yaşında öğrendiği satrançı bir akademisyen ciddiyetiyle ve disipliniyle oynardı. Eğlence için satranç oynamadığı görülmemiştir. Botvinnik'e kadar, maç öncesi psikolojik hazırlığa ve maç sonrası analize satrançta çok önem verilmezdi. Sigara kullanmamasına karşın, konsantrasyonunu arttırmak için özellikle tiryakilerin bol olduğu turnuvalara katılırdı. Spora da özel önem verirdi.

İlk kez 14 yaşında, meşhur Capablanca'yı, üstelik dünya şampiyonu olduğu günlerinde, simültane bir oyunda yenmesiyle satranç dünyasının dikkatini çekmiştir. 15 yaşında Sovyetler'in en iyi oyuncularından biriydi. 19 yaşında da Sovyetler Birliği şampiyonu olmuştur.

1970'te Botvinnik turnuvalara katılmaktan vazgeçip kendisini bilgisayar satrancına verdi. Bilgisayarlar daha iyi satranç oynayabilirler mi sorusuna, şöyle yanıt vermiştir: "Evet ama satranç hâlâ daha oynanacak. İnsanlar otomobili, uçağı icat ettiler ama gene de 100 ve 1000 metre koşu yarışları yapılıyor.

1970'te Botvinnik turnuvalara katılmaktan vazgeçip kendisini bilgisayar satrancına verdi. Bilgisayarlar daha iyi satranç oynayabilirler mi sorusuna, şöyle yanıt vermiştir: "Evet ama satranç hâlâ daha oynanacak. İnsanlar otomobili, uçağı icat ettiler ama gene de 100 ve 1000 metre koşu yarışları yapılıyor.

* İstanbul Bilgi Üniversitesi Matematik Bölümü 2'inci sınıf öğrencisi.

Botvinnik'in özyaşamöyküsü *Achieving the Aim* (Amaca Ulaşırken) adıyla İngilizceye çevrilmiştir (ISBN 0-08-024120-4).

Botvinnik, kısa kısa

• 1930'larda, Sovyetlerde özel kişilerin arabalarının olması son derece enderken, Sovyet hükümeti Botvinnik'e bir araba hediye eder. Bunun yanında da ayda şu kadar litre benzin alabileceğine dair yazılı bir belge... J. V. Stalin imzalı!

• İnançlı bir komünist olan Botvinnik'in, Boris Yeltsin zamanında Rus satranç federasyonundaki etkisi azaltılmıştır.

• Botvinnik, Sovyetler Birliği-Hollanda Satranç Birliği'nin başkanıydı. Hollanda'nın daveti üzerine pasaport ve vize almak için Spor bakanına gider. Bakan kendisine dokümanlarının inceleneyeceğinin söylemesi üzerine Botvinnik, "Yarın saat 12'de pasaportumu ve vizemi almak üzere buraya geleceğim. Eğer hazır değilse derhal bir basın toplantısı yapıp Sovyet Satranç Federasyonu'ndan istifa ettiğimi açıklayacağım!" Ertesi gün saat tam 12'de pasaportu ve vizesi hazırıldı...

• Botvinnik'e bir gün en yakın 10 arkadaşı sorulur. Botvinnik 10 arkadaşı arasına annesini ve Kasparov'u da ekler. Bir gün bir satranç turnuvasında hakem olan Kasparov bir anlaşmazlık karşısında kendi vicdanının sesini dinleyerek Botvinnik aleyhine bir karar verir. O günden sonra Botvinnik bir daha Kasparov'la konuşmaz.

M. Botvinnik – L. Portish, Monaco 1968

İngiliz açılışı

1- c4

İngiliz açılışı olarak bilinen bu açılışla hedef d5 karesine ve c hattına hakim olmaktır.

1- ... e5

Başka olasılıklar: 1- ... c5 ya da 1- ... Af6. Siyahların yaptığı hamle, görüleceği üzere açık bir oyuna olanak veriyor.

2-Ac3 Af6 3- g3

Beyaz filini g2 karesine çıkarmayı hedefliyor. Böylece fili h1*a8 uzun menziline tutacak ve d5 karesine baskıyı artıracak.

3- ... d5

Siyah önemli d piyonunu vererek atını d5 karesine oturtmayı ve böylece taşlarının etkisini artırmak istiyor. Diğer bir devam yolu 3- Fb4 4- Af3 Ac6 olabilirdi.

4-cΔd5 AΔd5 5-Fg2 Fe6 6-Af3 Ac6

7- 0-0 Ab6

8-d3 Fe7 9-a3 a5

Her iki taraf da gelişimini tamamlamış durumda. Siyah son yaptığı hamleyle beyazın b4 hamlesini engelliyor.

10- Fe3 0-0 11- Aa4 AΔA 12- VΔA Fd5

Siyah filini d5'e gelerek filleri kırışmak istiyor.

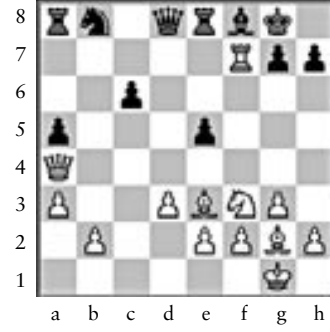
13-Kfc1 Ke8 14- Kc2

Botvinnik kaleleri c hattında çiftlemek istiyor.

14- ... Ff8

Siyah filini savunmaya çekiyor ve kalesinin önünü açıyor.

15- Kac1 Ab8?

Beyaz kale c7 piyonunu alırsa 7'inci yatayda sıkışır. Botvinnik tınmayıp alıyor. Vd7, Kb8, h6 gibi hamleler daha tatmin edici olurdu.

16- KΔc7 Fc6 17- K1Δc6! bΔK 18-KΔf7!!

İkinci kale fedası... Durum yukardaki gibi. Siyahlar sunulan kaleyi haklı olarak kabul etmiyor ama artık durumu kurtarması zor.

18- ... h6 19-Kb7 Vc8 20- Vc4+ Şh8

21-Ah4 VΔK 22- Ag6+ Şh7 23- Fe4 Fd6

24- AΔe5+ g6 25- FΔg6 Şg7 26- FΔh6+ Terk

En iyi hamleyi bulun

MD-2005-III-1. Botvinnik - Viacheslav Ragozin, Leningrad 1927.

MD-2005-III-2. Botvinnik - P. Sharov, Leningrad 1928.

